

דף פרפראות כי תבוא

לעילוי נשמת: פיליפ בן עזיזה פולט ז"ל

להצלחת: יעקב בן אורה הי"ו - אושרית בת חנה תחי' | מיכאל מאיר בן סמדר הי"ו - יעל חנה בת זהבית תחי'
יחזקאל דוד בן נעמי הי"ו - מוריה חנה בת מזל תחי' לזוג הגון: דוד בן אורה נ"י

"ארמי אובד אבי וירד מצרימה" (כו, ה)

מה הקשר בין שני חלקי הפסוק, בין לבן הארמי לבין גלות מצרים? אמר הגאון רבי יעקב רוקח זצ"ל מדמשק, בספרו קולו של יעקב: הן חז"ל אמרו, כי גלות מצרים נגרמה עקב העדפת יעקב אבינו בן זקוניו, יוסף, שגרמה לקינאת האחים. הם מכרוהו, וההמשך ידוע. אבל לו לא החליף לבן הארמי את רחל בלאה, היה יעקב אבינו נושא את רחל לבדה, ויוסף היה בכור האחים, ולא היו מתקנאים בהעדפתו. לפיכך, על ידי 'ארמי עובד אבי', נתגלגל 'וירד מצרימה'... (מעייין השבוע)

"ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קולנו" (כו, ז)

מדוע נאמר בפסוק "אלוקי אבותינו", ולא "אלוקינו"? הסיבה היא, שאם אדם מבקש בזכות עצמו, הרי שבדקים את מעשיו ומבררים היטב אם אכן מגיע לו. אך כשהוא מזכיר את זכות האבות, ואומר "בזכות אבות ראשונים אנו בטוחים", הקב"ה שומע לקול תפילתו מיד.

סיפר הגר"מ אליהו זצ"ל ששמע משם הרב הגאון חכם מנשה שלו זצ"ל, ששמע מבעל ה'בן איש חי' זיע"א: משל לבן מלך שנשבה. עמדו השובים והשחיתו את תואר פניו, כדי שלא יוכלו לזהותו כבן המלך. הלך המלך מעיר לעיר וחיפש את בנו. כשהגיע לעירם של השובים, ערך מסדר זיהוי של כל תושבי העיר, אך לא מצא את בנו, כי הושחת תוארו. כשפנה ללכת, החל הבן לצעוק "אבא!" שמע המלך את קולו של בנו, זיהה אותו ומיד שחררו מן השבי. למרות שמראה פניו השתנה, הקול נשאר אותו קול. והנמשל: הקב"ה שמע את קולם של ישראל במצרים וגאל אותם, ואף שירדו למ"ט שערי טומאה, עדיין הקול נשאר אותו קול שהיה להם בתחילה.

"לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו, יג)

לשם מה כפילות לשון זו? ייתכן שאדם יקיים מצווה ויסיח דעתו ממנה, כי ישכח את הקב"ה אשר הוא ציווה אותה, ויקיימה מתוך רגילות גרידא "מצוות אנשים מלומדה". לפיכך אמר הכתוב "לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי" בשעה שקיימתי את המצוות לא שכחתי אותך, אשר ציויתני אותן. (שפת אמת)

"השקיפה ממעון קדשך מן השמים" (כו, טו)

אמרו חכמינו זיכרונם לברכה (מובא ברש"י יח, טז) "כל השקפה שבמקרא לרעה, חוץ מהשקיפה ממעון קדשך, שגדול כח מתנות עניים שהופך מדת הרוגז לרחמים".

פירש הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע: "כל השקפה" - אם ישקיפו משמים ויבדקו את מעשינו אם טובים המה, "לרעה" - ימצאו תמיד כי הם חסרים ופגומים, "מלבד במתנות עניים" - אף אם הכוונה אינה כראוי זה תמיד טוב, שהרי העני מתפרנס על ידו...

כן מובא בשם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע דאע"פ שלימוד התורה ועבודת ה' צריכים להיות לשם שמים ובכוונה רצויה, מ"מ בגמילות חסדים אין מדקדקין כל כך, שהרי סוף סוף נהנה השני ממעשי חסד שלו, ומה לו לפלוני אם נעשה הדבר לשם שמים או לא...

"ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה'... ושם בסתר" (כו, טז)

אין לך גרוע מזה, כשעושים "פסל ומסכה תועבת ה'" "ושם בסתר", מצניעים את האליל מאחורי מסוה של דיבורים נאים ורעיונות נעלים, כגון; 'תחיה לאומית', 'תרבות', 'השכלה' וכיו"ב.

כאשר שיטת הכפירה נאמרת בגלוי והכל רואים בעליל את הפסל ומסכה, איננה כה מסוכנת, כמו בעת שהיא מתעטפת באצטלה של מלים יפות ומושגים מקודשים. לפיכך אמרה תורה על כגון זה: "ארור". (אבני אזל)

"ארור מכה רעהו בסתר" (כז, כד)

כאשר הזדקן רבי ישראל מאיר הכהן בעל ה"חפץ חיים", כבדה עליו שמיעתו ובני הבית הציעו לרכוש לו "מכשיר שמיעה", המגביה את קולם של המדברים ועל ידי כך יוכל לשמוע טוב יותר. לשם מה לי "מכשיר שמיעה" אמר ה"חפץ חיים" הן כל ימי השתדלתי למעט ככל האפשר בשמיעת דיבורים כדי שלא להיכשל חלילה באיסור החמור של לשון הרע, ועכשיו שזיכו אותי מן השמיים ואני שומע פחות טוב, אתם רוצים שאחבל תחבולות לשמוע יותר טוב?!

"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך כי תשמע בקול ה' אלקיך" (כת, ב)

וקשה הלשון והשיגוך, דנראה כמיותר. ונראה דהנה יש שהקב"ה משפיע טובה לאדם, אך היות שהדבר נראה כרע בעיני האדם, על כן הוא בורח מזה והטוב אינו משיג אותו. ועל זה התפלל דוד המלך ואמר, אך טוב וחסד ירדפוני, שהחסד ירדוף אותי, כי לפעמים אין לאדם דעת לרדוף אחר הטוב וחסד אלא הוא בורח ומונע ידו מהם, לזה התפלל שהם ירדפוהו וישיגוהו. וזה שאמר הכתוב, ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך, שירדפו אחריך וישיגוך אף אם תברח מהם, כי חפץ הקב"ה להטיב לך ושתזכה בברכות. (דגל מחנה אפרים)

עוד יש להבין מפני מה כפלה התורה באומרה "כי תשמע בקול ה' אלקיך", לאחר שכבר קודם לכן נאמר: "והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך וכו' ובאו עליך כל הברכות האלה". עוד יש להבין, מהו שהוסיפה התורה "והשיגוך" לאחר שכבר נאמר "ובאו עליך". אלא שהתורה באה להודיענו כי הטובות המובטחות לנו בעולם הזה, אינן בגדר "שכר מצוה", כי הרי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא".

כל הטובות הניתנות בעולם אינן אלא כדי לאפשר את קיום המצוות בשלימות ובהרחבת הלב, בלא שטרדות העולם יפריעו את קיומן. על כן אמר הכתוב: "ובאו עליך כל הברכות והשיגוך כי תשמע", היינו תכלית הברכות שיבואו עליך אינה כנתינת שכר קיום מצוות, אלא "והשיגוך כי תשמע" הברכות ישיגוך כדי שתוכל לשמוע את מצוותי, שלא יהיו לך הפרעות ומניעות ויוסרו הטרדות המונעות ממך קיום התורה. (הגה"ק רבי יעקב מליסא זי"ע)

"ברוך אתה בבו אך" (כה, ו)

בברכה זו שיתברכו הבריות וישמחו בבואו של אדם לביתם התברך ר' אברהם ענתבי זצ"ל, רבה של ארם צובא, כפי שמובא בספר אבותינו ספרו לנו, וברגישותו וטוב לבו השכיל להשתמש בברכה זו לצורך הטבה ליהודי קשה יום מאנשי קהלתו. הדבר ארע כאשר הלך לו באחד הימים ברחובה של עיר, והנה לקראתו יהודי ממרר בבכי. מה לך, רבי יהודי? נפנה רבי אברהם ושאלו בדאגה. לויתי סכום גדול לסחור בו, והפסדתי במסחרי שח לו היהודי המלוה תבע אותי לדין תורה, וכעת יצאתי חייב בדיני... מה אעשה, ואין בידי מאומה לשלם? הרב ברך אותו, התענין בזהותו של המלוה, וביקש ממנו לבוא אליו למחרת היום באותה שעה. למחרת היום, מיד לאחר התפלה, בקש הרב מבנו, רבי יצחק זצ"ל ללוותו לביתו של העשיר המלוה. כשראה אותו עשיר את הרב ההדור בלבשו, מלווה על ידי בנו, עומד בפתח ביתו לא היה קץ להתרגשותו. יכנס, כבוד הרב, יכנס, ברוכים הבאים! איזו זכות וכבוד היא לי! זכות? איזו זכות... הפטיר הרב. זכות גדולה ועצומה, התלהב העשיר. מכיר אני את גוזמאות הסוחרים, חייך הרב. באמת ובתמים הניח העשיר ידו על לבו כבוד עצום ורב הוא לי! כמה הוא שווה לך, כבוד זה, שלש מאות גרוש? הרבה יותר קרא העשיר, ואני מעריך אותו באלף דינרים!

הבאמת ובתמים תדבר? פקפק הרב. ודאי, בהן צדק! אם כך, הבא נא את שטר החוב של פלוני העני. הלא יודע אתה שמטה ידו ואין בידו לשלם את חובו! לשמע הדברים מיהר העשיר והביא את השטר, ולנגד עיניו קרעו הרב, והניח את הקרעים בחיקו. עכשיו, אמר הרב, יערוך נא את השלחן לפת שחרית, ונצדיק את מחיר הביקור! תוך דקות ספורות נערך ש ו לחן כיד המלך, הרב ובנו הסבו לסעודה, ובמהלכה השמיעו דברי תורה מאירים ורעיונות המושכים את הלב, בנוסף לברכות רבות שהמטיר הרב על ראשו של העשיר, שלא הצליח להסתיר את אושרו. כששב הרב לביתו, כבר המתין לו העני. מיהר הרב, נתן את קרעי השטר בידיו וברך גם אותו בהצלחה מרובה. (לאור הנר)

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (כת, י)

בשנה הראשונה כשכיהן הגה"ק רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון המהרש"ם זיע"א כרב ב"פוטוק", קרה שיהודים במקום הסתכסכו עם האזרחים הגויים בנוגע לחכירת מס הבשר. אמרו הגויים לפרוע פרעות ביהודים והחלו לזרוק אבנים לתוך חלונות בתיהם, וחיפשו את השוחט ואת ראשי הקהילה כדי להורגם. היהודים הסתגרו בבתיים, הגיפו את התריסים ופחדו פחד מוות. פתאום נשמע כי הגויים הצליחו לתפוס את השוחט והחלו להכות בו מכות רצח.

כששמע המהרש"ם את הדבר, לבש את המעיל, לקח את מטהו ויצא מהבית כדי להציל את השוחט. אשתו הרבנית בכתה שיחוס עליה ועל ילדי הקטנים, אך הוא השיב לה, מי יודע אם דמי אדום יותר מדמו של השוחט, צריכים להציל אותו ממות. כשהגיע המהרש"ם לכרך העיר נפל פחדו על הגויים, והתקיים בו הכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" ביקשו ממנו מחילה, שיחררו את השוחט והבטיחו שיחזירו את מס הבשר ליהודים.

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" (כח, מז)

אחד מדמויות ההוד שבירושלים עיר הקודש בדור הקודם, היה הרה"צ רבי אליהו רוט זצ"ל, מבני עליה ונקיי הדעת שבירושלים, תלמידו ומשמשו הנאמן של רבי שלמה'קע זויהל'ער זצוק"ל זי"ע. פעם עם שחר ניגש ר' אליהו לאברך צעיר, שעמד בפינת בית הכנסת עם הטלית המקופלת על כתפו, בהכנה דרבה להנחת טלית ותפילין ולהתפלל תפילת שחרית. הוא התקרב אליו ושאלו: אברך יקר, יש לי הצעה טובה עבורך! שתוכל גם להרוויח בה מעט...

עזוב נא היום את הטלית והתפילין, תוותר עליהם ליום אחד, ותמורת זאת אשלם לך חמישים דולר! האברך נדהם, ולא האמין למשמע אוזניו, ר' אליהו! קרא בהתרגשות, מה קורה עמכם, וכיצד עלתה על דעתך, שלא אניח היום תפילין! אך ר' אליהו ממשיך בשלו: אתן לך מאה דולר, ואפילו חמש מאות ויותר, ובלבד שתסכים לוותר היום על הנחת הטלית ותפילין שלך. ראה האברך שאין דבריו ברורים ונחרצים דיים, הוא הרים אפוא את קולו וזעק: ר' אליהו! איני יודע מה רצונכם ממני היום, גם אם תניחו לי כאן ועכשיו על השולחן מיליון דולר! ואף הרבה מיליונים רבים, מבטיח אני לך בהן צדקי שלא אוותר על הנחת טלית ותפילין, ואין הדבר בא בחשבון כלל וכלל.

כששמע זאת רבי אליהו פשטה נהרה על פניו, ואמר: עתה אסביר לך כוונתי ומה רציתי ממך. הנה מצהיר אתה בפה מלא שהנך מוכן בחפץ לב לוותר על שני מיליון דולר בשביל הנחת הטלית ותפילין! אם כן, תמה אני מדוע אין רואים עליך כשהנך ניגש כעת להניח הטלית והתפילין שמחה גדולה לכל הפחות כאותה שמחה שהיית שמח לו הרווחת כעת כמה מיליון דולר! אתמהה... סיים רבי אליהו את הלימוד מוסר המאלף. (פרי עמלנו)

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה וגו'" (כח, מז)

בחתונה יש הבדל ניכר בין המחותנים לשאר הקרואים. המחותנים שמחים בעצם הדבר שזכו להכניס את בניהם לחופה ושמחה זו היא הגורמת לכל המשתה הגדול שעשו. לא כן שאר המוזמנים, הם אינם שמחים מכח עצמם, אלא תחילה הם משתתפים בסעודה, ולאחר שאכלו מעדנים ושתו ממתקים מתעוררת בהם השמחה! כן הוא גם הנמשל אמר המגיד מדובנא כאשר מקיים האדם את מצוות ה' בשמחה דומה הוא ל"מחותן" השמח בעצם קיום המצווה. אולם אם אינו שמח בעצם קיום המצווה, הרי הוא כמוזמן זר...

"כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם... כן ישיש ה' עליכם להאביד" (כח, סג)

מסופר, שכאשר הגיע האבן עזרא לפסוק זה, קרא את הפסוק בתהלים (מח, ט): "כאשר שמענו כן ראינו". היו הדברים תמוהים באזני השומעים, עד שבא חכם אחד ובאר את כוונת האבן עזרא, וכך צריך להטעים את הפסוק: "כאשר - שמענו", "כן - ראינו", וכוונתו היתה כך: "כאשר" - את החלק הראשון בפסוק "כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם", זאת רק שמענו אבל לא ראינו ולא זכינו שנתקיים בנו עד עתה, אולם "כן" - את החלק השני בפסוק "כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם", זאת ראינו לצערנו והתקיים בנו בשנות הגלות המרה, ובמהרה נזכה להגאל בתשועת עולמים.

"הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" (ל, כח)

חכמינו זיכרונם לברכה אמרו שהתורה לא גילתה את טעמיהן של המצוות ומתן שכרן כדי שלא יניח אדם מצוות ששכרן מועט ויעשה רק מצוות ששכרן מרובה. שתי מצוות גילתה התורה את שכרן: "כיבוד אב ואם" ו-"שילוח הקן". המצווה הקלה ביותר והחמורה ביותר. ובשתיהן, הבטיחה התורה "למען ייטב לך והארכת ימים". זאת כדי ללמדנו שכל המצוות שוות ויש לקיימן כולן במידה שווה.

אומר הכתב סופר, זה פירושו של הפסוק: "הנסתרות לה' אלוקינו" = הסתיר השי"ת את שכר המצוות, "והנגלות לנו ולבנינו" = גילה מתן שכרן של שתי מצוות. אחת נוגעת "לנו" = "שילוח הקן" ואחת נוגעת "לבנינו" = "כיבוד אב ואם". וכל זאת כדי "לעשות את כל דברי התורה הזאת" = כדי שנקיים הכל ולא נבחר רק את המצוות ששכרן רב.

הדרך אל האושר

"והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה" (כו, א) - אמר רבינו "אביר יעקב" אבוחצירא זצ"ל: אין "והיה" אלא לשון שמחה, והנה כיצד יכול האדם לשמוח בעולם הזה? הרי אם יש לו מנה, רוצה הוא מאתיים. יש לו מאתיים, ירצה ארבע מאות. כל ימי העני רעים, ואילו העשיר מרבה נכסים מרבה דאגה, אינו שמח בחלקו ואינו בטוח בעשרו, כי גלגל סובב בעולם. נמצא, שאין לך אדם מאושר!

אך דרך אחת יש לאושר, אחת ויחידה: "והיה", לשון שמחה, כדכתיב בפסוק: "כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה", אם תדע שהכל בידי שמים, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו כמלוא נימה - אזי אין שום מקום לדאגה, ובטח ובטח לא ליגון ואנחה, וממילא שורה השמחה במלואה!

קו אדום או פס לבן?!

"לא עברתי ממצוותיך" (כו, יג) - לכל יהודי צריך להיות 'קו אדום' בחייו, שבשום אופן שבעולם אין הוא חוצה אותו ויהי מה. קו זה יפרש לפניו בכל פעם שהוא מגיע לדבר שהשיי"ת אסר לעשותו. יהודי, בן למלכו של עולם יודע שאם כתוב בשו"ע שאסור לעשות מעשה מסוים הרי שאיסור הוא איסור ואין שום אפשרות שבעולם לפרש את האיסור אחרת...

סיפור הגר"א רוט: "פעם אחת הייתי נוכח בבית משפט ולמדתי שם לימוד גדול. היה זה בית משפט לענייני תעבורה והחשוד הובא למשפט בגין שעבר על פס לבן עם מכוניתו. "מדוע עברת על הפס הלבן?" שאל השופט את האיש. וזה החל להצטדק ולטעון טענות מטענות שונות. השופט האזין לדבריו של החשוד ולאחר שסיים להרצות את טיעונו הוא פונה אליו ושואל: "תהינה ההצטדקויות שלך אשר תהינה אני חוזר ושואל: "הרי יש כאן פס לבן וכיצד חצית אותו?" והנאשם ממשיך בשלו: "אבל זה שנסע לפני הפריע לי..." השופט דופק בפטישו על השולחן שלפניו ואומר: "בוא נתחיל מהתחלה..." הוא מושיט את ידו אחורנית לעבר הקיר ושואל: "הנה, יש כאן קיר, מה היית עושה אם הקיר הזה היה מוצב בכביש, האם היית נוסע על הקיר?" הנאשם לא קלט עדין את כוונת השופט והשיב: "כבוד השופט, כיצד באפשרותי לחצות את הקיר?! וכי יש מישהו בעולם המסוגל לחצות קיר?"

בשלב זה הסתובב השופט בחזרה אל שלחנו ופנה אל החשוד בסבר פנים חמורות: "ישמעו אזניך מה שפיך מדבר; החוק אוסר לחצות פס לבן, והרי שהפס הלבן היה צריך להיות אצלך בבחינת קיר, ובדיוק כמו שא"א לחצות קיר, כך גם היית צריך לנהוג כשהגעת לפס הלבן".

"אני" סיפר הגר"א רוט: "לקחתי את הדברים ללבי ושאתי מהם פרק מוסר מאלף; אם השופט פסק שפס לבן הוא בבחינת קיר שא"א לעבור ולא היה מוכן לקבל שום תירוץ, א"כ גם בחייו של היהודי שומר המצוות יש דברים שצריכים לשמש בעבורו כפס לבן, או יותר נכון כפס אדום שא"א לחצות!... (עלינו לשבח)

זה לא אני!!

"ארוור מכה רעהו בסתר" (כו, כד) - פרש"י: "על לשון הרע הוא אומר". ידוע הסיפור על הגאון מוילנא ז"ל, מהתקופה בה ערך גלות, שפעם נסע עם בעל עגלה גוי, והחמור, בהנהגת בעליו, נכנס לשדה פרטי ואכל מהתבואה שבה. הגוי, שראה לפתע את בעל השדה נמלט והתחבא בסביבת מקום, בעל השדה ניגש אל הגאון שישב בעגלה והפליא בו את מכותיו, הגאון לא גילה שהגוי הוא זה שגנב משום שלא רצה לדבר לשוה"ר על בעל העגלה הגוי, שהיה אשם בנוק שגרם החמור. הרי הדברים מבהילים! כל תורתו העצומה של הגאון מוילנא לא היתה מצילה אותו מדינה של גהינום אם רק היה אומר שלוש מילים: "זה לא אני!" וסיבה טובה היתה לגאון לומר זאת בכדי להינצל ממכותיו של בעל השדה, ומה גם שמדובר בגוי. מה נענה אנו, יושבים סתם כך בארוחת ערב ומדברים דברי גנאי על הזולת! הרי אנחנו לא נמצאים בחשש שיכו אותנו, ובכל זאת מדברים! ועל יהודי! נורא נוראות! (יחי ראובן)

נקודה למחשבה

"וענית ואמרת" (כו, ה) - וענית ואמרת לשון הרמת קול (רש"י). שאל הרה"ק בעל ה"בית ישראל" מגור זי"ע הרי לעיל פירש רש"י "ואמרת" שאינך כפוי טובה, א"כ מהו הפשט הנכון? אלא, שניהם אמת והאחד משלים את השני, כי דרך העולם כשבאים לבקש צועקים ומבקשים בכל פה, אולם להודות ולומר תודה מסתפקים לומר בשפה רפה ובחצי פה. מכאן נלמד כי גם הכרת טובה צריכה להיות בהרמת קול, להודות להלל ולשבח להקב"ה על כל הטובה שעשה לנו, וכמו כן צריך להודות לחברו על טובה שעשה לו, בהרמת קול...

אקטואליה בפרשה

איך נראית התודה שלכם שאתם אומרים לאדם שענה לכם מה השעה? בסדר. ואיך להוא שעזר לכם להחליף פנצ'ר בגשם שוטף? קצת עם יותר לב. ואיך לזה שהציל אתכם מטביעה בחוף הים? זה כבר יהיה עם זר פרחים... כי רמת התודה מגיעה מעוצמת הנתינה של השני. פרשתנו מלמדת אותנו שאמירת תודה אפילו על גידולי האדמה צריכה להיאמר מכל הלב ובכל העוצמה, משום שנתינתו של הבורא מגלה רק את קצה הקרחון של עוצמת הנתינה שהוא נותן לנו.

הפתגם: אל תסתכל אחורה, כי יש עבר שכואב לך, אל תסתכל קדימה, כי יש עתיד שמדאיג אותך יותר, תסתכל למעלה כי יש את בורא עולם שיעשה אותך מאושר!!

~ שבת שלום ומבורך ~